

PÄIVITETTY
AT 10.9.2020
AT 30.9.2020

Zodiakin toimintaympäristön selkiyttäminen:
Osa-tuottaja vs. työnantaja?

NYKYTILANNE

Zodiak toimii teosten **osatuottajana** ja produktioiden kanssa tehdään **tuotantosopimukset**.

Taiteilijoiden kanssa ei tehdä työsopimuksia, tuotantosopimuksissa sovitaan että tuotantotuki maksetaan palkkoina tuotannon oman ehdotuksen mukaan.

→ Tästä seuraa epäselvä tilanne, taiteilijoilla ei ole työnantajaa, koska koreografit tai tuottajat eivät myöskään halua työnantajaroolia.

Jos Zodiak maksaa tuotantotuen palkkoina eikö silloin muodostu työsuhde ja työnantajasuhte?

Zodiakin hallinnoimat työnantajavastuut tällä hetkellä (punaista ei tehdä)

Työsuhte:

- Työsopimus taiteilijoille

- Palkkaneuvottelut

- TES-velvoitteet, teatterialan työehtosopimuksen mukainen tehtävän laajuus

- Työsuojelu ja työterveyshuolto,

- Työtodistus

- Työvälineet ja -työtilat (osin)

Vakuutukset:

- Tapaturma ja ryhmähenkivakuutukset

- Tyel

Palkan maksaminen:

- Työn ja työajan suunnittelu ja sen seuranta

- Ennakonpidätys

- Tyel + TVR -maksut

- Palkkatodistukset

- Palkkarekisteri-ilmoitukset

Argumentit Zodiakin työnantajasuhteesta vastaan

- Zodiak ei muodosta työryhmiä vaan tukee tuotantotuella vapaiden taiteilijoiden yhteenliittymiä, jotka haluavat tehdä teoksen
- Työ tapahtuu omaehtoisesti, Zodiak ei tee työvuorolistoja eikä määrittele työaika
- Työ tapahtuu myös Zodiakin ulkopuolella, apurahalla ja palkatta
- Zodiak ei rekrytoi koreografeja, heille tanssijoita tai suunnittelijoita, vaan kuratoi teoksia ohjelmistoon työryhmien ehdotusten mukaan
- Zodiakille eivät jää teosten oikeudet, Zodiak ei omista teoksia niin kuin kaupunginteatterit ja muut VOS-tanssiteatterit
 - Zodiak ei voi esim. vaihtaa esiintyjiä tai suunnittelijoita, tai palkata itse paikkaajia kiertueille

Lainsäädäntö, työntekijä ja työnantaja:

- Työlaki tuntee vain työnantajan ja työntekijän palkkatilanteessa, nykytilanne on lainsäädännölle vieras: (Taiteilijaryhmä, jossa sekä palkatonta työtä ja apurahatyötä ja osin palkkatyötä)
- Taiteilijat kamppailevat työvoimatoimistojen ja työttömyyskassojen kanssa ja palkkarekisteri kirjaa kaiken palkkatulon
- Jos koreografi maksaa yksityishenkilönä palkkaa, hänestä tulee Suomessa helposti yrittäjä, joka ei saa työttömyystukea
- Henkilökohtaiset taiteilija-apurahat ovat suojasatama työvoimaviranomaisilta, mutta niitä on vain muutamille.

ZODIAK[®]

Jos Zodiakin ryhtyy voimallisesti työnantajaksi ja suuntaa kehitystä kohti VOS-tanssiteatteri-mallia, niin yleissitova TES astuu voimaan

- Vierailevan koreografin palkka on 3-4 kk-palkkaa
- Tanssijan työtehtävä on joko kk-pohjainen tai työtuntiperustainen (->työajan suunnittelu ja seuranta)
- Suunnittelijan palkka on 3 kk
- Tuotannot kallistuisivat 2,5-3 kertaisiksi TES:n mukaan

→ Zodiakin tuotantobudjettiin mahtuisi vuosittain 12-14 teoksen sijaan 3-4 teosta

→ 3-4 teosta vuodessa romahduttaisi lipputulot, ja ajaisi toiminnan volyymiä alas VOS-mallissa

→ Turvatakseen lipputulot, Zodiak tekisi vain uransa vakiinnuttaneiden taiteilijoiden teoksia?

→ Zodiakin mahdollisuus tukea laajaa teostuotantoa loppuisi.

→ Zodiakilta katoaisivat nuoret tekijät, ensimmäiset teokset ja uran alku?

→ Zodiak omistaisi teokset, eikä koreografit?

Nykyisen kaltainen ja laajuinen ohjelmistopolitiikka on mahdollinen, jos Zodiak ei maksa palkkoja vaan tukee tuotantoja osatuotantosopimuksilla.

- Zodiakin nykyisenkaltaiset tuotantotuet on mahdollista maksaa laskulla toiminimille, yhdistyksille ja osuuskunnille, jotka laskuttavat Zodiakia taiteellisesta työstä ja esiintymisestä.
- Zodiak siirtää palkkahallinnon kuluja tuotantotukiin esim. työosuuskunnille.
- Taiteilijoille järjestäytyminen avaa uusia tukimuotoja ja on kannatettavaa.
- Taiteilijoiden osuuskuntien toiminta-avustusten ja muiden apurahojen myötä taiteelliseen työhön on mahdollista saada enemmän resursseja
- Taiteilijoiden järjestäytyminen synnyttää rakenteita prekaarille kentälle ja voimistaa kenttää
- Vuoden 2020 tuotantohaussa haetaan teoksia vuosille 2022-2023 – valittujen työryhmien tulisi olla järjestäytyneitä vuonna 2022-2023 tai sitten löytää taho minkä kautta toimia.
- Vuoden 2021 tuotannossa olevien teosten kanssa kehitetään ratkaisuja laskutukseen.

Tuotantotuki nyt palkkoina

Esim. $2500 + \text{lomakorvaus } 200 + \text{lomaraha } 100 = 2800\text{€}$, viiden hengen työryhmän tuotantotuki $14\,000\text{€}$,
10 hengen työryhmä $28\,000\text{€}$

Tuotantotuki 2021 laskulla työsuuskunnalle

Esim $2500 + \text{lomakorvaus } 200 + \text{lomaraha } 100 = 2800\text{€} + 22\% \text{ työnantajan sivukulut} + \text{alv}0\% = 3516 \text{ €} = 17\,080 \text{ €}$,
10 hengen työryhmä $34\,160 \text{ €} + \text{hallintokorvaus (taso vielä määrittelemättä)}$

Esim $2500 + \text{lomakorvaus } 200 + \text{lomaraha } 100 = 2800\text{€} + 22\% \text{ työnantajan sivukulut} + \text{alv}24\% = 4\,236\text{€} = 21\,179 \text{ €}$,
10 hengen työryhmä $42\,358\text{€} + \text{hallintokorvaus (taso vielä määrittelemättä)}$

Työosuuskunta maksama palkka taiteilijalle on sama, vaikka se kiertää toisen palvelun kautta.

Taikelta voi hakea myös yhä henkilökohtaista apurahaa työskentelyyn ja työosuuskunta voi hakea toiminta-avustusta.

Työosuuskunnalle tulee kuluja palkkahallinnosta ja kirjanpidosta, mutta nyt työosuuskunta voi hakea toiminta-avustusta toimintansa edistämiseen.

TOIMINTAMALLIN MUUTOS

- Vuoden 2021 alusta alkaen Zodiak solmii osatuotantosopimuksen oikeustoimikelpoisen organisaation, kuten yhdistys, osuuskunta tai toiminimi kanssa.
- Zodiak maksaa osatuotantotuen sopimuskumppanille, joka maksaa sen palkkoina tuotannossa työskenteleville.
- Tuotannolla ei tarvitse olla ”omaa organisaatiota”, sopimuskumppanina voi esimerkiksi olla koreografin oma tai yhdessä toisten taiteilijoiden kanssa perustama yhdistys tai osuuskunta johon joku tuotannon vastuuhenkilöistä kuuluu (mikäli tämä on osuuskunnan sääntöjen puitteissa mahdollista).
- Toimintamallin muutos koskee Zodiakin kantaesitystuotantoja, jotka ovat tähänkin mennessä toteutettu osatuotantomallilla.
- Zodiak toimii jatkossakin työnantajana mm. hankkeissa, kurssi- ja työpajatoiminnassa sekä yksittäisten teosten tai taiteilijoiden keikkojen yhteydessä.
- Zodiak tukee taiteilijoita prosessissa. Vastuu päätöksistä on jokaisella itsellään.

*Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena.
(Yhdistyslaki 1 luku, 2§)*

YHDISTYS ORGANISOITUMISEN MUOTONA

- Yhdistyksen perustamiseen riittää, että ainakin kolme 15 vuotta täyttänyttä henkilöä haluaa ryhtyä yhteistoimintaan tiettyä asiaa varten. Yhdistyksen voi perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Myös rekisteröityneet yhdistykset, säätiöt ja yritykset voivat olla yhdistyksen perustajia.
- Yhdistyksen perustaminen
 - Tutustu yhdistyslakiin
 - Valmistelee yhdistyksen säännöt (jos yhdistys harjoittaa ansiotoimintaa, on siitä määrättävä säännöissä)
 - Laadi valmiiksi yhdistyksen perustamiskirja
 - Järjestä perustava kokous
 - Täytä netissä Patentti- ja rekisterihallituksen Perustamisilmoitus, joka maksaa 80/50 € riippuen siitä, onko säännöt ennakotarkastettu. Vain rekisteröidyt yhdistykset (ry) ovat oikeuskelpoisia ja voivat muun muassa tehdä laskuja.
- Kirjanpito, tilinpäätös ja toiminnantarkastus vaaditaan.

Lisätietoja:

https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyksen_perustajalle.html

<https://www.ksl.fi/materiaaleja/yhdistystoiminnan-avaimet/2-yhdistyksen-perustaminen/>

Osuuskunnat toimivat osana markkinataloutta kuten muutkin yritykset. Osuuskunta on hyvä yritysmuoto niille, joiden toiminta lähtee enemmän yhteistyöstä kuin pääomasijoituksista. Osuuskunnalla on kaksoisluonne: se on paitsi liikeyritys myös henkilöyhteisö. (Osuuskuntalaki 1 luku, 5§)

OSUUSKUNTATOIMINTA

- Osuuskunta on yritys mutta osuuskunnan osakkaat voivat säilyttää ns. työntekijä-statusen kun osuuskunnassa on vähintään 7 jäsentä.
- Osuuskuntaa perustettaessa jokainen jäsen maksaa yhteisesti sovitun osuusmaksun. On laadittava perustamiskirja, tehtävä osuuskunnalle säännöt, määriteltävä toimiala sekä tehtävä perustamisilmoitus Kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamiskirjan laatimisesta. Perustamismaksu on 380 euroa.
- Henkilöstöomisteinen osuuskunta on työntekijöidensä omistama yritys, jonka jäsenet ovat työsuhteessa osuuskuntaansa ja tarjoavat sen kautta omaa työpanostaan ja osaamistaan ulkopuolisille asiakkaille. Tällainen osuuskunta voi olla yhteen tai toisiaan täydentäviin toimialoihin keskittynyt tai hyvinkin monialainen yritys, joka vuokraa myös muiden kuin jäsentensä työvoimaa.
- Suomessa toimii jo useita taide- ja kulttuurialan osuuskuntia joihin voi liittyä mikäli kyseisen osuuskunnan eetos sopii itsellesi, ei siis ole pakko perustaa omaa
- Osuuskunta voi olla myös aatteellinen.
- Kirjanpito ja tilinpäätös vaaditaan.

Lisätietoja:

<https://yrityksen-perustaminen.net/osuuskunnan-perustaminen/>

<https://perustajanopas.pellervo.fi/>

Yksityinen elinkeinonharjoittaja, josta käytetään puhekielessä nimitystä toiminimiyrittäjä, tekee kaikki sitoumuksensa ja solmii sopimukset omalla nimellään. Vaikka liiketoiminnasta tehdään erikseen kirjanpito, ei toiminimi ole yrittäjästä erillinen "oma" oikeushenkilönsä. Siten toiminimellä toimiva elinkeinonharjoittaja vastaa kaikista tekemistään sitoumuksista kaikella liikkeeseen kuuluvalla ja henkilökohtaisella omaisuudellaan. – Suomen yrittäjät-verkkosivusto

TOIMINIMI eli YKSITYINEN ELINKEINONHARJOITTAJA eli YKSINYRITTÄJÄ

- Toiminimen voi perustaa kuka tahansa oikeustoimikelpoinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella.
- Yksinkertainen muoto jos työllistät vain itsesi ja/tai satunnaisesti muita henkilöitä.
- Perustamisilmoitus Kaupparekisteriin 60 euroa (verkkopalvelussa).
- Toiminimen kaikki tulo on ns. omaa tuloasi, joten sinun ei tarvitse erikseen maksaa itsellesi palkkaa
- Kirjanpito täytyy olla, sekä tehdä tarvittavat ilmoitukset verottajalle (jos liikevaihto alle 10 000 euroa ei tarvitse ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi)
- Toiminimen lopettaminen on helppoa, samoin muuttaminen vaikka osakeyhtiöksi mikäli toiminta kasvaa
- Yksityinen elinkeinonharjoittaja on yrittäjä eli otettava Yrittäjien eläkevakuutus (YEL) mikäli toiminta jatkuu yli neljä kuukautta ja työtulo on vähintään 7958,99 euroa vuodessa.
- YEL-vakuutettu voi liittyä yrittäjien työttömyyskassaan mikäli vuosityötulo on vähintään 13 076 €
- Ilmoittautuminen tarvittaviin rekistereihin: arvonlisä-, ennakonperintä- ja työnantajarekisterit
- Kirjanpitovelvollisuus

Lisätietoja:

<https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-perustaminen/>

<https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-perustaminen>

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>

"Mielestäni olisi hyvä muistaa myös työttömyysturvaan vuoden 2018 alusta tullut muutos. Työttömänä aloitettu yrittäjämäinen työ tulkitaan nyt sivutoimiseksi ensimmäiset neljä kuukautta, jolloin käyttäjällä on tämän ajan mahdollisuus soviteltuun päivärahaan"
(Piia Peiponen Ukko.fi:stä [Taloustaito-lehdessä 2.3.2018](#))

LASKUTUSPALVELUT (mm. Eezy, Odeal, Ukko.fi, OP Kevytyrittäjä ja 4eze)

- On mahdollinen vaihtoehto, jos ei halua mihinkään oikeustoimikelpoiseen organisaatioon sitoutua.
- Laskutuspalvelun kautta on mahdollista jakaa palkka usealle toimijalle.
- Laskutuspalvelun kautta maksettava palkka ei kerrytä työssäoloa tai eläkettä.
- Osa palveluista toimii vain y-tunnuksen omaavien toimijoiden kanssa, osa ei vaadi y-tunnusta.
- Työvoimaviranomainen tulkitsee laskutuspalveluja käyttävän kevytyrittäjäksi, jolloin ei pääsääntöisesti ole oikeutettu työttömyyskorvaukseen.
- Tulee kalliiksi jatkuvana toimintana mutta sopii yksittäisten, sivutoimisten keikkojen laskuttamiseen.
- Palveluntarjoajat ottavat laskuttamastaan summasta komission ja vähentää alv:n, komission suuruus ja alv-käytännöt vaihtelevat eri laskutuspalveluissa.

Lisätietoja:

<https://xn--yrit-ooa.fi/kevytyrittajyys-eli-laskutuspalvelu>

<https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/laskutuspalvelu-on-helppo-mutta-hintava--kenelle-se-sopii/#72fbfcf0>

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ:

[Yhdistyslaki](#)

[Osuuskuntalaki](#)

[Pantentti- ja rekisterihallitus](#) rekisteröi, neuvoo ja valvoo yritys- ja yhdistystoimintaa

- Kaupparekisteri
- Yhdistysrekisteri

[Uusyrityskeskus](#) neuvoo yrityksen perustamisessa

[Pellervo osuustoimintakeskus](#) edistää osuustoimintamuotoista yritystoimintaa

[Verot / yritykset ja yhteisöt](#)

Miten rakentaa kumppanuutta?

Zodiak sitoutuu laajaan free-osatuotantomalliin ja tarjoaa yhä harjoitus- ja esitystiloja, tuottajatyötä, markkinointia, näkyvyyttä ja maksaa tuotantotukia.

Kaikki Zodiakin toiminta on yhä taiteen tekemisen mahdollistamista, Zodiak ei ole kaupallinen toimija eikä tavoittele voittoa.

→ Taiteilijoiden toimintaa tukemaan Zodiak järjestää taiteilijakunnalle tuotantoklinikoita

6. lokakuuta klo 15.30-17.30

speed date 13.10. klo 15.30-17.30

30. lokakuuta klo 15-17

18. marraskuuta klo 10-12

→ Taiteilijaryhmän ja Zodiakin tuottajien yhteistyöllä rakennetaan toimivaa tuotantoympäristöä

→ Zodiak toimii kulttuuripoliittisena vaikuttajana sen eteen että tanssitaiteen rahoitusta tarkastellaan sen kokonaisuudessaan taidealan ehdoilla ja sen ongelmia korjataan.

Tanssitaiteen rahoituksen rakenteellisia ongelmia

Tanssitaiteen rahoitus, valtio, OKM ja TAIKE, yht 7,45 m€

OKM

51,4% 3,83 m€, VOS-tuki, 11 ryhmää, vierailevien tanssitaiteilijoiden määrä välillä 4–241, vuodessa yhteensä 496, 2/3 tehtävistä (329) Zodiak + Jojo, eli tuotantoalustoissa. Zodiak yksin puolet, 241.

TAIKE

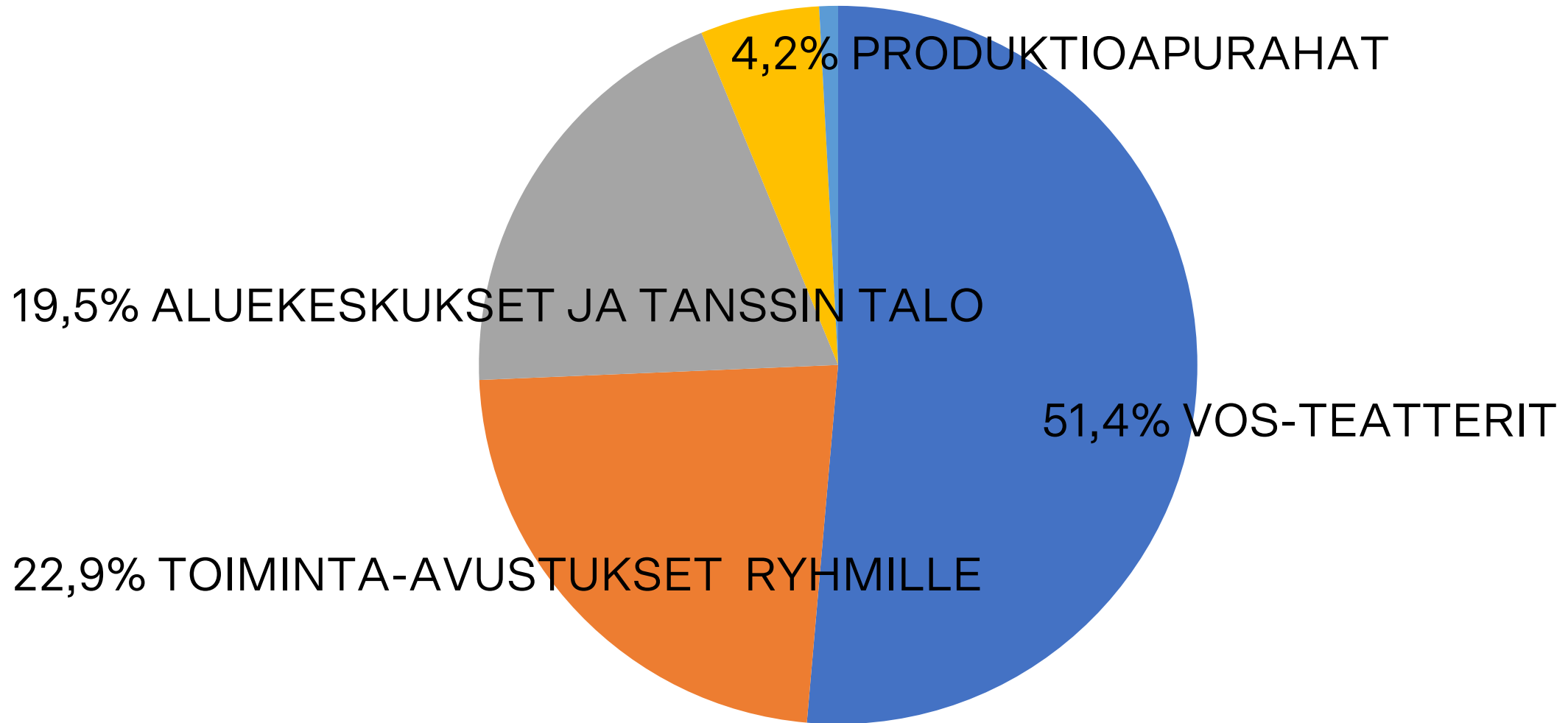
22,9% 1,71 m€, Toiminta-avustukset, 20 000 – 135 000 €, 23 koreografia tai tuotantoalustaa.

19,5% 1,45 m€, Aluekeskusten rahoitus ja tanssin talon rahoitus, mm. 1kk aluekeskuspalkkoja

4,2% 0,4 m€, Tanssitaiteen kohdeapurahat, 3 000 – 12 000 €/teos, 47 apurahaa työryhmille v.2019, 116 hakijaa, työryhmissä 3-5 kertaa enemmän taiteilijoita > 300–500+ henkilöä

2% järjestöt, 63 000€

ZODIAK[®] *VALTION TUKI TANSSITAITEELLE 7,45M€*

Tanssin rahoitustilanne:

1970-1990 luvulla aloittaneet taiteilijat/ryhmät, VOS-toimijat

VOS ryhmien uudistuminen on todella hidasta, suurin osa ryhmistä on aloittanut ennen vuosituhannen vaihtumista. 2000-luvulla vain kaksi ryhmää on tullut VOS-lain piiriin.

- Pienet VOS tanssiryhmät työllistävät hyvin vähän, VOSin piirissä on vain 27 palkattua vakinaista taiteilijaa.
 - Vakinaisten taiteilijoiden keski-ikä on korkea, monet ryhmät ovat eläköitymässä.
 - VOS-tuotantoalustat (Zodiak+Jojo) työllistävät 2/3 VOS vierailevista tanssitaiteilijoista.
- vos-ryhmien tulisi muuttaa toimintaansa kohti tuotantoalustamaista työskentelyä sukupolvenvaihdon tullessa eteen, näin he tukisivat nuorten työllistymistä koreografeina ja tanssijoina

ZODIAK[®]

1990-2010 –luvuilla aloittaneet, ei VOS-piirissä

- Toiminta-avustuksen piiriin pääsee harvoin uusia ryhmiä, ryhmät ovat vakiintuneet ja tukiraha riittää vain koreografin toimintaan, tai jos koreografilla on henkilökohtainen taiteilija-apuraha, yhteen uuteen teokseen vuodessa.
 - Tuotantotuki saattaa mahdollistaa osa-aikaisen tuottajan työn, mutta ryhmiltä puuttuvat markkinointi- ja tuotantotyön tekijät
 - Toimintaa on vaikeaa kasvattaa, ohjelmistoa on vaikea pitää hengissä, tuotantorahojen haku ohjaa tekemään aina uutta.
-
- Olisiko mahdollista yhdistää voimia ja perustaa yhteisiä tuotantotaloja?
 - Voisiko tuotantorahoja siirtää uusille tuotantokeskuksille, jotka voisivat hallinnoida tuotantoja ammattimaisesti ja luoda erilaisia yleisöprofiileja ja -suhteita. Esim. Helsingissä voisi hyvin toimia 3 tuotantoalustaa eri profiileilla. Tällöin koreografit toimisivat tuotantotalossa in-house periaatteella, vrt Belgiassa [Campo](#).
 - Tuotantotyöstä ja markkinoinnista tulisi ammattimaisempaa ja se edistäisi myös nuorten työllisyyttä

(1990) 2000-2010 –luvuilla aloittaneet

Suurin osa taiteilijoista tekee tuotantoja jakaen tuotantoapurahoja työryhmän jäsenille. Tämä työ ei kerrytä eläkettä, eikä tuo kuukausia ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

Vaikka taiteellinen tuotanto olisi kiitettyä ja haluttua, toiminnan kehittäminen tai laajentaminen on mahdotonta ilman järjestäytymistä.

- Valtion ja kuntien toiminta-avustuksia saavat vain järjestäytyneet toimijat.
- Järjestäytyminen mahdollistaa työsuhteet ja niiden hallinnoinnin
- Järjestäytymisen muotoja on monia: yhdistys, työosuuskunta, osakeyhtiö, toiminimi

Koko tanssitaiteen tuotantoekosysteemi vaatii kriittistä tarkastelua

- Vaikka lahjakkuutta tunnistetaan ja tuetaan pienillä apurahoilla, on toiminnan kehittäminen vaikeaa
- Portaat rakenteellisesti turvatumpiin rahoitusmalleihin ovat tukossa koska rahoitukseen on sementoitu kiinni edelliset sukupolvet ja sitä edelliset sukupolvet.
- Tanssin rahoitusjärjestelmän jäykkyys ei tue uutta eikä uusien sukupolvien lahjakkuutta
- Nuoret eivät saa mahdollisuutta tehdä ammattimaisesti ja taideala kuihtuu ja keski-ikäistyy
- Mitä pienemmällä rahoituksella toimii sitä enemmän taiteellista arviointia rahan jakoon käytetään, Vos on laskennallinen ja muutokset toiminta-avustuksissa ovat hitaita.

Zodiak

- Työskentelee freelance kentän ja toiminta-avustusta saavien taiteilijoiden kanssa
- Jotta free kentän toimijat voivat rakenteellisesti kehittää toimintaansa, tulisi heidän löytää toiminnalleen sopiva järjestäytymisen muoto, jotta tuotannotkin voisivat kehittyä.

KIITOS